

pagandáról szoltam. Mindez nem jelent azonban azt, hogy az oláh és szerb hallgatóság magyar szempontból talán nem volna oly személyes, mint a cseh. Az oláhok és a szerbek azonban eddig igen kis számban voltak képviselve. Alig egy-kettő lézengett a száz és száz cseh mellett e tanfolyamokon. Lát-szik, hogy sem Bukarest, sem Belgrád nem rendelkezik Benesekkel és Oszúckykkal.

Addig vegye fel azonban az eldobott keztyút a magyarság, míg csak a csehekkel kell megbirkóznia. Pár éven belül bizonytalanság ott lesznek a porondon az oláh és szerb profesz-szorok is.

A szoros értelemben vett propa-ganda azonban önmagában nem ele-gendő. Meg kell teremteni a cél-tudatos magyar propaganda-irodal-mat is. Külföldi tudományos intéze-teink, társadalmi és ifjúsági szerve-zeteink soha nem támogathatnák hivatalos diplomáciánkat magaszo-sabb tevékenységgel, mint hogyha egy többnyelvű, központilag szerve-zett propaganda-irodalom kiadvá-nyainak megindítását és terjeszté-sét magukra vállalnák. Ha az állam-háztartás egyensúlyának helyreállít-ásáig minderre nem jut állami se-gítség, most a tizenkettedik órában a magyar társadalom elitje — értem alatta a nemzeti érzésű, születési és szellemi arisztokráciát — talán mégis lelkiismereti kérdésevé teszi a ma-gyar propaganda ügyét.

És végül még egyet! Tegyük álta-lánossá a szomszéd államok nyelvé-nek imeretét, helyes tanügyi reform-mal még megvalósítható, ez a már önmagában véve is félig eredményes propaganda-erőt képviselő tovább-képzés. Neveljünk minél több ma-gyar Oszúcky, hogy idővel az ellen-ség anyanyelvén verjük vissza a magyar nemzetet érő támadásokat.

Czakó István.

A Benczúr Társaság. Benczúr Gyula halála után tanítványai és barátai 1921-ben megalakították a Benczúr Társaságot, melynek célja egyrészt Benczúr Gyula emlékének ápolása, másrészt a magyar művé-szet és a magyar művészi kultúra fejlődésére irányuló törekvések tá-mogatása. Rokon felfogású embe-reknek ilyen egyesülése kiválóan alkalmas mai korunkban bizonyos

gondolatnak vagy eszmének sikeres képviselőjére. Amit a középkorban egyes nagy művészek maguk meg-valósítottak, azt a mai viszonyok kö-zött, amikor a kultúra alapjai na-gyon kiszélesedtek, csak az emberek nagyobb csoportja tudja kellő hang-súlyhoz juttatni. Ez a magyarázata annak, hogy művészeti életünkben az utóbbi években több kisebb mű-vésztársaság alakult, melyek egyes művészi eszmék, vagy művészi tö-rekvések megvalósítását tűzték ki célul.

A művészi életben a teljes sza-badság a virágzás előfeltétele. Ez azonban odavezetett, hogy szabad-ságon nem az önálló művészi meg-győződés és kifejezés mód lehetősé-gét értették akkor is, ha az a mult-tól való eltérést, újítást jelentett, ha-nem dogmatikusan csak azt ismerték el szabadnak, ami a multtal való szakítás bélyegét viseli magán. Csak ez lehet a magyarázata annak is, hogy ezek a mindenáron újító művészirányok a társadalomnak is azokban a rétegeiben találtak nagy visszhangra, amelyek a politikai ra-dikalizmus iránt fogékonyak vol-tak. Ezek azonban a művészet nagy fejlődési vonalának kilengései.

Benczúr Gyula nem ilyen minden-áron újító művészi iránynak volt megindítója, hanem utolsó nagy magyar képviselője egy művészi hitvallásnak, mely sohasem megha-ladott, nem alsóbbrendű, hanem ki-fogyhatatlan szépségekben gazdag, örökéletű. A Benczúr Társaság olyan meggyőződést valló művészeknek kis tábora, akik a művészet nagy tradícióinak és a művészi alkotás-ban a művészet mesterségbeli tudá-sának ápolását minden művészi fej-lődés alapfeltételének és a magyar nemzeti közízlés követelményének tekintik. Benczúr Gyula, kinek éle-tét teljesen a művészet töltötte be, aki a nagy német nép szemében is jelentékeny művészi tekintélyt szer-zett magának és nemzetének, ide-genben is megmaradt jó magyar-nak. Itthon pedig a később megal-a-pított budapesti festői mesterisko-lának kiváló igazgatójává lett. Ma-gyon jellemző a háború előtti köz-viszonyainkra, hogy mégsem kerül-hette el, hogy meg ne támadják olyan politikusok, kik azóta min-denki szemében az ország ellensé-geinek bizonyultak és művészet

irányát ne igyekezzenek becsmérelni olyanok, akik ezáltal a vele való végzetes összehasonlítást akarták elkerülni. De amint már bekövetkezett a politikai kijózanodás, amely értékeink helyes felismerésére vezetett, utat tört magának a közvéleményben az a belátás is, hogy azok a művészeti irányok, amelyeket Benczúr művészetének lekicsinylése kapcsol össze, a magyar faj művészi izlését és szükségleteit kielégíteni nem tudják.

A Benczúr Társaság megalakulásának első két évében egy-egy nagy-sikerű kiállítást rendezett a Nemzeti Szalonban. Elnöke akkor Pentelei Molnár János, a pár héttel ezelőtt elhunyt kiváló festőművész volt. A Társaság 1924 tavaszán újjáalakult. Elnökévé Dudits Andort, a magyar freskó- és történeti festészet elismert kiválóságát, ügyvezető elnökévé pedig Magyar Zoltán vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsost választotta. A társulat igazgatója Tolnay Ákos festőművész, rendes tagjai pedig Boruth Andor, Burghardt Rezső, Czencz János, Csuk Jenő, Deák Ébner Lajos, Frank Frigyes, Gyárfás Jenő, Katona Nándor, Kálmán Péter, Kiss Rezső, Krusnyák Károly, Knopp Imre, Kunwald Cézár, Olgyay Ferenc, Gy. Sándor József, Stetka Gyula, Szüle Péter, Udvary Géza és Vágó Péter festőművészek, Berán Lajos, Gárdos Aladár, Horvai János, Lányi Dezső, Ligeti Miklós, Lux Elek, Margó Ede, Róna József és Strobl Alajos szobrászművészek.

A Benczúr Társaság kiállításokon kívül felolvasó üléseket is tart, ösztöndíjakat tűz ki tehetséges fiatal művészek fejlődésének előmozdítására, valamint művészeti kiadványok közrebocsátását is feladatának tekintik.

A múlt hónapban tartotta ezévi ünnepélyes ülését a M. Tud. Akadémia felolvasótermében. *Berzeviczy Albert*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke és a Benczúr Társaság tiszteleti tagja tartott elnöki megnyitót, kiemelve azt, hogy mivel tartozik a nemzet Benczúr Gyula emlékének és hangsúlyozva, hogy főleg Benczúr műveinek méltó összegyűjtése egyik fontos kötelességünk. Utána *Karl Ritter von Marr* titkos tanácsos, a müncheni képzőművészeti akadémia nyug. igazgatója,

Benczúr Gyulának müncheni idejében volt tanítványa tartott lendületes előadást *Benczúr in München* címmel, amelyben Benczúr müncheni működésének és életének sok, eddig ismeretlen fontos adatát tárta fel, amelyek Benczúr megírásra váró életrajzának nagyon becses adalékai lesznek. Mélyen elemezte azt a művészi irányt, amelyet Benczúr is képviselt és amelyet Marr egy más alkalommal tömören úgy jellemezett, hogy: „Festeni másként is lehet, de tudni csak így”; majd előadását a következő szavakkal végezte: „Vajjon Benczúr kizárólag magyar festő volt csak? Nem!! Sokkal, sokkal több volt. Művésze valamennyi többi nemzet művésze mellett fog ragyogni. Művészi egyéniségének erejét senki sem fogja csökkenteni, vagy legyőzni: művésze örökre fennmarad. Annak a nemzetnek pedig, amely ilyen művészt valhat magáénak, hálásnak kell lennie a sorssal szemben és a legnagyobb büszkeséget érezheti szívében.”

Ezek a szavak mutatják, hogy milyen kegyelettel őrzik ennek a nagy magyar mesternek emlékét Münchenben, amely a művészetnek mindig világhíres központja volt. Ez mutatja egyúttal Marr Károly ama belentésének művészeti fontosságát is, hogy 1925-ben Münchenben Benczúr Gyulának és a Benczúr Társaságnak műveiből kiállítást kívánnak rendezni.

— yz —

Kiállítások. A Szépművészeti Múzeum gazdag grafikai gyűjteményéből a XVIII. század francia grafikáját mutatja be a nagyközönségnek. A kétszázat meghaladó karc, metszet, aquatinta teljes egészében tárja eléink a „gálans század” grafikai művészetét. Olyannyira szakszerű és gondos az anyag összeállítása, hogy a kor művészetén kívül a rokokó lelkületét — az alakiságokban, játszi könnyedségben, suhanó érzékiességben, mulattató, szemneketsző ünnepélyeskedésekben magát kiélő, fölényeskedő, az életben csak szórakozást kereső világfelfogást is pompásan szemlélhetjük még akkor is, ha azon időkről bővebb ismeretekkel nem rendelkezünk.

A jelzett század francia grafikája természetesen mindenben a rokokó művészet irányát követi. Főereje a kifejezésbeli tökéletesség, a